

Motion till riksdagen 2008/09:So213

av **Elina Linna m.fl. (v)**

Läkemedel

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att förbud mot reklam för läkemedel bör införas.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att en åldersgräns bör införas för inköp av receptfria läkemedel.

2 Förbjud läkemedelsreklam

År 2005 lade läkemedelsbolagen 700 miljoner kronor på reklam för sina produkter. Detta innebar då en ökning med 40 % brutto. För ett bolag, Glaxo Smith Kline, handlade det om en ökning om hela 91 %. Sedan dess har siffrorna fortsatt uppåt. Det är radioreklam, TV-reklam och självklart massor av pappersreklam.

Syftet med de ökande reklamutgifterna är såklart att skaffa sig en så stor andel som möjligt av kakan inför den väntande privatiseringen av apoteksmarknaden. I framtiden kommer reklaminsatserna antagligen att ytterligare intensifieras. Eftersom handeln med receptfria läkemedel ska ske i dagligvaruhandeln finns det mycket pengar att tjäna. Det handlar om att kunden ska köpa ett specifikt läkemedel men också om att handeln ska öka i omfattning.

När det gäller receptbelagda läkemedel regleras frågan om marknadsföring i läkemedelslagen. Lagen är tydlig så till vida att receptbelagda läkemedel inte får marknadsföras till allmänheten. Detta gäller dock inte när det handlar om så kallade informationskampanjer för läkemedel mot infektionssjukdomar. Det har uppstått diskussioner när det gäller frågor om vaccination mot gulsot, och för närvarande handlar det i stor utsträckning om vaccination mot livmoderhalscancer.

Den reklam som i dag pumpas ut på exempelvis radiostationer när det gäller vaccination mot livmoderhalscancer riktar sig dessutom direkt till mycket

Fel! Okänt namn på

unga personer och den bygger på att skapa en oro och rädsla hos mottagaren. Det är ett mycket tveksamt förfaringsätt.

Under år 2007 såldes 138 miljoner dyngsdoser med smärtstillande medel i Sverige, den högsta siffran någonsin. Samma år lades 314 miljoner kronor ned på tv-reklam för just smärtstillande medel. Det förekommer också rapporter om ökande antal förgiftningar av paracetamol, ibland så svåra förgiftningar att de kräver avgiftningsterapi.

Vänsterpartiet anser att information om läkemedel ska vara neutral. Informationen ska lämnas av kunnig och utbildad personal och syfta till att hitta rätt medicin för rätt åkomma. Läkemedelsreklam spelar som nämnt ovan ofta på rädsla eller oro och andra känslor som inte är relevanta för inköpet. Vi anser att det finns ett självändamål i att minska läkemedelskonsumtionen, något som motverkas av det utökade reklamutbudet. Detta är en utveckling som inte gynnar folkhälsan. Frågan om reklam för läkemedel bör förbjudas skall snarast utredas. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3 Inför åldersgräns för läkemedelsköp

Missbruk av receptfria läkemedel är vanligt förekommande bland både ungdomar och äldre. Inte minst är det flickor och kvinnor som hamnar i sådant missbruk. Redan 2004 genomförde Konsumentinstitutet läkemedel och hälsa (Kilen) en undersökning bland 4 500 svenska tonåringar som visar att missbruket är mycket vanligt förekommande. Efter denna undersökning har larmrapporterna duggat tätt och inte minst skolläkare och skolsköterskor har uttryckt sin oro. Kunskapen om problemen är utbredd.

Giftinformationscentralen fick förra året in 5 000 frågor om smärtstillande läkemedel. Denna läkemedelsgrupp utgjorde den vanligaste orsaken till förgiftning eller tillbud på grund av läkemedel bland barn och ungdomar, speciellt i åldergruppen 10–19 år där andelen var 33 %. Detta är självklart oacceptabelt.

De läkemedel som i första hand missbrukas är smärtstillande preparat. Sex procent av de tillfrågade åt värktabletter dagligen och av dessa uppgav 13 % att de tog tablettarna mot stress. Många liknar tablettkonsumtionen vid ett tröstätande. Några av konsekvenserna har redovisats ovan.

Vanliga receptfria värktabletter används också av ungdomar för att öka effekten av alkohol. Om det fungerar är tveksamt, men det är livsfarligt att blanda till exempel paracetamol med alkohol. Andra biverkningar av för stort intag av paracetamol är att levern och njurarna kan skadas, detta gäller i synnerhet om man blandar alkohol och paracetamol.

Även intag av preparat som innehåller acetylsalicylsyra är förknippat med stora risker. Acetylsalicylsyra i kombination med alkohol ökar till exempel risken för livshotande magblödningar.

I dag finns ingen åldersgräns för inköp av läkemedel förutom de som innehåller nikotin. Att gå in på ett apotek och köpa exempelvis Alvedon eller Treo

Fel! Okänt namn på

är förknippat med känslan av att man köper just ett läkemedel. När regeringen nu föreslår att receptfria läkemedel ska kunna tillhandahållas i dagligvaruhandeln finns det risk att bruket och därmed även missbruket av läkemedel ökar. Självklart gäller detta i synnerhet unga personer. Ett sätt att minska den risken är att införa en åldersgräns för inköp av läkemedel. Detta bör göras snarast, och allra senast vid införandet av rätten att sälja läkemedel i dagligvaruhandeln. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

Stockholm den 24 september 2008

Elina Linna (v)

Rossana Dinamarca (v)

Siv Holma (v)

Egon Frid (v)

Eva Olofsson (v)